

Sygn. akt VIII U 242/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 9 maja 2017 r.

Sąd Okręgowy w Gliwicach VIII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSO Patrycja Bogacińska-Piątek
Protokolant:	Iwona Sławińska

po rozpoznaniu w dniu 9 maja 2017 r. w Gliwicach

sprawy K. D.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z.

o prawo do emerytury

na skutek odwołania K. D.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z.

z dnia 27 grudnia 2016 r. **nr** (...)

zmienia zaskarżoną decyzję w ten sposób, że przyznaje ubezpieczonemu K. D. prawo do emerytury od 20 grudnia 2016 roku.

(-) SSO Patrycja Bogacińska-Piątek

Sygn. akt VIII U 242/17

UZASADNIENIE

Decyzją z 27 grudnia 2016 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z. odmówił ubezpieczonemu K. D. prawa do emerytury. W uzasadnieniu organ rentowy podał, że ubezpieczony nie udokumentował 15 lat pracy w warunkach szczególnych.

W odwołaniu ubezpieczony domagał się zmiany zaskarżonej decyzji i przyznania mu prawa do emerytury. W uzasadnieniu podniósł, że legitymuje się stażem 15 lat pracy w warunkach szczególnych ponieważ od 25 czerwca 1973 roku do 31 marca 1993 roku w czasie zatrudnienia w Przedsiębiorstwie Budownictwa (...) w G. wykonywał taką pracę.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o oddalenie odwołania i podtrzymał dotychczasowe stanowisko. ZUS podał, że ubezpieczony nie udowodnił żadnego okresu pracy w warunkach szczególnych i nie przedłożył świadectwa wykonywania pracy w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

K. D. urodził się (...). Ubezpieczony przystąpił do otwartego funduszu emerytalnego i złożył wniosek o przekazanie środków zgromadzonych w OFE na dochody budżetu państwa.

W ocenie ZUS na dzień 31 grudnia 1998 roku ubezpieczony legitymował się stażem 27 lat i 22 dni okresów składkowych i nieskładkowych.

K. D. był dwukrotnie zatrudniony w Przedsiębiorstwie Budownictwa (...) w G. tj.:

1. od 11 września 1971 roku do 6 lipca 1976 roku – świadectwo pracy karta 118 a.o.;
2. od 20 września 1976 roku do 31 marca 1993 roku – kartoteka stażu pracy karta 95 a.o., podanie o pracę karta 91 a.o., świadectwo pracy karta 1 a.o, pismo Zakładu (...) Urzędu Wojewódzkiego Archiwum Zlikwidowanych Przedsiębiorstw Państwowych karta 22 a.e.

Zakład pracy ubezpieczonego był zakładem ogólnobudowlanym zajmującym się budownictwem mieszkaniowym i przemysłowym. Zajmował się on wszystkimi etapami budowy.

Ze świadectwa pracy z dnia 31 marca 1993 roku znajdującego się w aktach osobowych ubezpieczonego – karta 1-wynika, że ubezpieczony był zatrudniony jako uczeń, cieśla i mistrz budowy. Ponadto korzystał z urlopów bezpłatnych od 18 czerwca 1990 roku do 3 kwietnia 1991 roku i od 13 kwietnia 1992 roku do 31 marca 1993 roku. W tych okresach wykonywał pracę na budowach eksportowych.

W pierwszym okresie zatrudnienia ubezpieczony wykonywał pracę na stanowisku ucznia jako uczeń (...) Szkoły Budowlanej przy (...) G. – od 11 września 1971 roku do 21 czerwca 1973 roku. Uczniem tej samej szkoły był C. T., który także był zatrudniony u tego samego pracodawcy na stanowisku ucznia. Następnie po ukończeniu zasadniczej szkoły zawodowej, od 22 czerwca 1973 roku do 6 lipca 1976 roku ubezpieczony był zatrudniony na stanowisku cieśli (umowa o pracę karta 117 a.o., świadectwo pracy karta 118 a.o.). Praca jego polegała na wykonywaniu prac przy drewnianych szalunkach, deskowaniach. Równocześnie ubezpieczony uczęszczał wieczorowo do Technikum Budowlanego w G.. Pierwszy stosunek pracy został rozwiązany z inicjatywy odwołującego – świadectwo pracy karta 118 a.o.

Podaniem z dnia 15 września 1967 roku (karta 91 a.o.) ubezpieczony zwrócił się do Wojewódzkiego Przedsiębiorstwa Budownictwa Miejskiego (następnie Przedsiębiorstwa Budownictwa (...) w G.) o zatrudnienie na stanowisku mistrza budowlanego w związku z ukończeniem Technikum Budowlanego w G.. Podanie zostało rozpatrzone pozytywnie i ubezpieczony został ponownie zatrudniony od 20 września 1976 roku jako mistrz budowy. Na tym stanowisku ubezpieczony nadzorował bezpośrednio, pracując w terenie, wszystkie etapy budów i pracowników fizycznych na budowach. Nadzór sprawował nad pracownikami wykonującymi wykopy do 3 metrów, następnie cieślami wykonującymi szalunki, betoniarzami wylewającymi beton, odbierał prace zbrojarskie, nadzorował monterów konstrukcji stalowych na wysokości do 11 piętra i spawaczy. Ubezpieczony pracował na budowach, w terenie 8 godzin w ciągu dniówki i wykonywał ją stale. Do dyspozycji miał blaszany barak usytuowany na budowie, w którym mógł się przebrać, przejrzeć dokumentację. Ubezpieczony nie miał w zakresie zadań sporządzania dokumentacji, jedynie w baraku nanosił drobne zmiany jak np. zmiana kierunku otwierania drzwi. Dniówka robocza ubezpieczonego polegała na zorganizowaniu zadań dla pracowników fizycznych, sprawdzaniu czy pracownicy wykonują powierzone im zadania we właściwy sposób, zamawianiu u kierownika potrzebnych materiałów, dokonywaniu odbioru poszczególnych prac, zgłaszaniu kierownikowi obiektu wykonanie prac.

W okresie od 29 kwilenia 1977 roku do 19 kwietnia 1979 roku ubezpieczony odbywał zasadniczą służbę wojskową. Po jej zakończeniu powrócił do pracy w dniu 19 maja 1979 roku, na to samo stanowisko i wykonywał taką samą pracę jak przed powołaniem do wojska.

W okresie od 18 czerwca 1990 roku do 3 kwietnia 1991 roku ubezpieczony korzystał z urlopu bezpłatnego w Przedsiębiorstwie Budownictwa (...) w G.. W tym czasie od 20 czerwca 1990 roku do 9 marca 1991 roku wykonywał pracę jako pracownik Przedsiębiorstwa Handlu Zagranicznego (...) Sp. z o.o. na budowie eksportowej w P.. Praca

jego polegała na nadzorowaniu pracowników fizycznych na budowie i była tożsama z pracą wykonywaną w Polsce – zaświadczenie karta 30 a.o. Po zakończeniu tego kontraktu ubezpieczony podjął dotychczasową pracę z dniem 4 kwietnia 1991 roku.

Kolejny urlop bezpłatny był udzielony K. D. od 13 kwietnia 1992 roku do 31 marca 1993 roku. W tym czasie ubezpieczony wykonywał pracę na budowie eksportowej w Niemczech gdzie był delegowany przez (...) W. (karta 26 a.o.). K. D. był zatrudniony na stanowisku mistrza budowy przy budowie wieżowca i wykonywał tę samą pracę co u macierzystego pracodawcy.

Stosunek pracy z Przedsiębiorstwem Budownictwa (...) w G. został rozwiązany za porozumieniem stron z przyczyn leżących po stronie zakładu pracy. Nastąpiło to w czasie trwania kontraktu. K. D. nie otrzymał świadectwa pracy, ani świadectwa wykonywania pracy w warunkach szczególnych, a jedynie zaświadczenie od syndyka masy upadłości.

Powyższy stan faktyczny ustalono na podstawie przeprowadzonych dowodów: akt organu rentowego, akt osobowych, zeznań świadków: A. A. (karta 17 a.s.), J. M. (karta 17-18 a.s.), C. T. (karta 18-19 a.s.), przesłuchania stron (karta 19-20 a.s.).

Sąd w całości oparł się na dowodach zgromadzonych w aktach organu rentowego i w aktach osobowych. Dał wiarę sąd zeznaniom świadków i ubezpieczonego uznając je za wiarygodne i obiektywne.

Sąd zważył co następuje:

odwołanie było zasadne.

Zgodnie z art. 184 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jednolity: Dz.U. z 2015r., poz. 748) ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 roku przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy osiągnęli okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymagany w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 60 lat - dla kobiet i 65 lat - dla mężczyzn oraz okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27. Zgodnie z art. 184 ust. 2 tej ustawy emerytura przewidziana powyżej przysługuje pod warunkiem nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego albo złożenia wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w tym funduszu, za pośrednictwem ZUS, na dochody budżetu państwa. Przepis § 4 ust.1 rozporządzenia Rady Ministrów z 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. nr 8, poz. 43 ze zm.) stanowi, że emerytura przysługuje pracownikowi, który wykonywał prace w szczególnych warunkach wymienione w wykazie A, jeżeli osiągnął wiek emerytalny wynoszący 55 lat dla kobiety i 60 dla mężczyzny, ma wymagany okres zatrudnienia (20 lat dla kobiet i 25 lat dla mężczyzn), w tym co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach. Zgodnie z § 2 ust. 1 tego rozporządzenia okresami pracy uzasadniającymi prawo do emerytury są okresy, w których praca w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy.

Organ rentowy uwzględnił ubezpieczonemu do stażu pracy do 31 grudnia 1998 roku 27 lat i 22 dni okresów składkowych i nieskładkowych. Ubezpieczony przystąpił do otwartego funduszu emerytalnego i złożył wniosek o przekazanie środków zgromadzonych w OFE na dochody budżetu państwa.

Ubezpieczony wykazał także co najmniej 15 lat pracy w warunkach szczególnych do dnia 31 grudnia 1998 roku.

W stanowiącym załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U. z 1983r. Nr 8, poz. 43 ze zm.) Wykazie A, Dział XIV, poz. 24 wymieniona jest kontrola międzyoperacyjna, kontrola jakości produkcji i usług oraz dozór inżyniersko-techniczny na oddziałach i wydziałach, w których jako podstawowe wykonywane są prace wymienione w wykazie. Zaznaczyć należy, że w dziale XIV poz. 24 za pracę w szczególnych

warunkach zostało uznane samo wykonywanie kontroli jakości produkcji i usług oraz dozór inżynieryjno-techniczny w określonych obiektach i nie jest wymagane wykonywanie pracy w "warunkach, w których nie są zachowane higieniczne normy pracy". Zgodnie z art. 32 ust. 2 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, za pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach uważa się pracowników zatrudnionych przy pracach o znacznej szkodliwości dla zdrowia oraz o znacznym stopniu uciążliwości lub wymagających wysokiej sprawności psychofizycznej ze względu na bezpieczeństwo własne i otoczenia. Za taką pracę została uznana w wykazie A kontrola jakości produkcji i dozór inżynieryjno-techniczny nad pracami wykonywanymi w warunkach zagrażających bezpieczeństwu. Osoba wykonująca taki dozór nie musi stale przebywać na stanowiskach, gdzie jest wykonywana praca, w zakresie jej obowiązków musi być przewidziane sporządzanie dokumentacji, planów organizacyjnych i innych czynności. Ponoszenie odpowiedzialności za wykonywanie pracy, w której każdy błąd techniczny może narazić na niebezpieczeństwo pracowników i inne osoby, zostało uznane za wykonywanie pracy w warunkach szczególnych – wyrok Sądu Najwyższego z 30 stycznia 2008 roku, I UK 195/07, OSNP 2009/7-8/105. Podobny pogląd zaprezentował Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 4 października 2007 r., I UK 111/07, stwierdzając, że objęcie nadzorem lub kontrolą także innych prac niż wymienione w wykazie A nie wyłącza zakwalifikowania samego nadzoru lub kontroli jako pracy w szczególnych warunkach, jeżeli te inne prace nie są na danym oddziale lub wydziale podstawowe. Sąd Najwyższy w powołanym wyroku z 30 stycznia 2008 roku wskazał: „w sytuacji gdy dozór inżynieryjno-techniczny jest pracą w szczególnych warunkach i praca wnioskodawcy polegająca na dozorcze była wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, nie było żadnej potrzeby ustalania, ile czasu poświęcał on na bezpośredni nadzór nad pracownikami, a ile na inne czynności, które również były związane z tym dozorem”.

Ubezpieczony w okresach:

- od 20 września 1976 roku do 28 kwietnia 1977 roku,
- od 19 maja 1979 roku do 17 czerwca 1990 roku,
- od 18 czerwca 1990 roku do 9 marca 1991 roku,
- od 4 kwietnia 1991 roku do 12 kwietnia 1992 roku,
- od 13 kwietnia 1992 roku do 31 marca 1993 roku

wykonywał pracę polegającą na dozorcze inżynieryjno-technicznym pracowników wykonujących prace przy montażu konstrukcji metalowych na wysokości, spawaczy, pracujących w głębokich wykopach, zbrojarzy i betoniarzy. K. D. na budowach pracował około 8 godzin dziennie. Bezpośrednio nadzorował pracę pracowników fizycznych. Sporadyczne czynności biurowe wykonywał na budowie w baraku, w którym panowały warunki zbliżone do panujących na budowie. W świetle przytoczonego orzecznictwa Sądu Najwyższego nie jest wymagane aby przez 8 godzin dziennie ubezpieczony przebywał w terenie. Istotne jest, że przez 8 godzin dziennie wykonywał pracę polegającą na bezpośrednim dozorcze inżynieryjno-technicznym na oddziale, na którym jako prace podstawowe były wykonywane prace wymienione w wykazie A, Dział V, poz.1, 4, 5 i w Dziale XIV, poz. 12.

Do pracy w warunkach szczególnych należy zaliczyć także okres odbywania zasadniczej służby wojskowej od 29 kwietnia 1977 roku do 19 kwietnia 1979 roku.

Sąd orzekający zwraca uwagę, iż odbywanie zasadniczej służby wojskowej regulowane było przez ustawę z dnia 21 listopada 1967 roku o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej (t.j. Dz.U. z 2004r. Nr 241, poz 2416).

Zgodnie z treścią art. 108 ust. 1 tej ustawy obowiązującego w okresie od 29 listopada 1967 roku do 31 grudnia 1974 roku (w brzmieniu pierwotnym) i po zmianie od 1 stycznia 1975 roku (w brzmieniu do 5 sierpnia 1979 roku) - a zatem w okresie odbywania zasadniczej służby wojskowej przez odwołującego - okres odbytej zasadniczej lub okresowej służby wojskowej zalicza się do okresu zatrudnienia, w zakresie wszelkich uprawnień związanych z

zatrudnieniem, pracownikom, którzy po odbyciu tej służby podjęli zatrudnienie w tym samym zakładzie pracy, w którym byli zatrudnieni przed powołaniem do służby, albo w tej samej gałęzi pracy.

Na podstawie art. 108 ust. 4 w/w ustawy wydane zostało Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 22 listopada 1968 roku w sprawie szczególnych uprawnień żołnierzy i ich rodzin (Dz. U. Nr 44, poz. 318). Rozporządzenie to obowiązywało do 31 sierpnia 1979 roku. Zgodnie z § 5 ust. 1 rozporządzenia żołnierzowi, który podjął zatrudnienie stosownie do zasad określonych w § 2-4 (tj. w terminie 30 dni od dnia zwolnienia ze służby wojskowej zgłosił powrót do zakładu pracy), wlicza się czas odbywania służby wojskowej do okresu zatrudnienia w zakładzie pracy, w którym podjął zatrudnienie, w zakresie wszelkich uprawnień związanych z zatrudnieniem w tym zakładzie oraz w zakresie szczególnych uprawnień uzależnionych od wykonywania pracy na określonym stanowisku lub w określonym zawodzie.

Treść powyższych przepisów wskazuje, że skoro czas odbywania służby wojskowej w warunkach określonych w tych przepisach, wlicza się do okresu zatrudnienia, w zakresie wszelkich uprawnień związanych z zatrudnieniem w tym w zakresie szczególnych uprawnień uzależnionych od wykonywania pracy na określonym stanowisku lub w określonym zawodzie, to okres ten należy zaliczyć do pracy w warunkach szczególnych w rozumieniu rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U. Nr 8 poz.43 ze zm.). Do odbywania zasadniczej służby wojskowej należy bowiem stosować przepisy w brzmieniu obowiązującym w okresie jej odbywania.

Takie stanowisko potwierdził Sąd Najwyższy w uzasadnieniu do wyroku z dnia 9 marca 2010 roku, I UK 333/09 (LEX 585739) oraz w wyroku z 25 lutego 2010 roku, II UK 219/09, zaś sąd orzekający prezentowane stanowisko w pełni podziela.

Ubezpieczony K. D. odbywał zasadniczą służbę wojskową w okresie zatrudnienia w Przedsiębiorstwie Budownictwa (...) w G., gdzie wykonywał pracę uznaną przez sąd za pracę w warunkach szczególnych. Po zwolnieniu ze służby, do pracy u tego samego pracodawcy powrócił w terminie 30 dni od zakończenia odbywania służby.

A zatem okres zasadniczej służby wojskowej należy odwołującemu zaliczyć do pracy w warunkach szczególnych.

Do pracy w warunkach szczególnych sąd nie zaliczył okresu od 11 września 1971 roku do 6 lipca 1976 roku ponieważ wtedy ubezpieczony nie wykonywał stale i w pełnym wymiarze czasu pracy w warunkach szczególnych gdyż za taką nie można uznać pracy świadczonej na podstawie umowy o praktyczną naukę zawodu w czasie nauki w zasadniczej szkole zawodowej, a następnie pracy w charakterze cieśli na budowie osiedli mieszkaniowych.

W okresie od 11 września 1971 roku do 21 czerwca 1973 roku ubezpieczony wykonywał pracę na podstawie przepisów ustawy z 2 lipca 1958 roku o nauce zawodu, przyuczaniu do określonej pracy i warunkach zatrudniania młodocianych w zakładach pracy oraz o wstępnym stażu pracy (Dz.U. Nr 45, poz. 226 ze zm.).

Zgodnie z art. 3 tej ustawy młodociani mogli być zatrudniani przez zakłady pracy tylko w celu: nauki zawodu, przyuczenia do określonej pracy, odbycia wstępnego stażu pracy. Według art. 13 ust. 1 ustawy czas pracy młodocianych w wieku od lat 15 do 16 wynosił 6 godzin na dobę i 36 godzin tygodniowo. Po myśli art. 13 ust. 2 młodocianych w wieku powyżej lat 16 obowiązywał normalny czas pracy stosowany w zakładzie pracy. Zgodnie z art. 13 ust. 3 do czasu pracy młodocianych (ust. 1 i 2) wlicza się czas dokształcania określonego w art. 12 ust. 2 i 3 bez względu na to, czy nauka odbywa się w godzinach pracy czy poza godzinami pracy, jednakże w wymiarze nie większym niż 18 godzin tygodniowo.

Z powyższych przepisów wynika, że przyjmowano do pracy młodocianych między innymi w celu nauki zawodu. Ubocznym obowiązkiem młodocianego pracownika było dokształcanie się, a czas nauki w szkole był wliczany do czasu pracy. Zatem ubezpieczony w tym czasie nie wykonywał w pełnym wymiarze czasu pracy, pracy w warunkach szczególnych skoro wliczeniu do niego podlegał czas nauki w szkole. Niezależnie od powyższego ubezpieczony uczył się zawodu cieśli, a następnie od 22 czerwca 1973 roku do 6 lipca 1976 roku pracował jako cieśla przy budowie

bloków mieszkaniowych. Taka praca nie jest wymieniona w rozporządzeniu Rady Ministrów z 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. Skutkuje to brakiem możliwości zaliczenia powyższych okresów do okresów pracy w warunkach szczególnych.

Reasumując ubezpieczony na dzień 31 grudnia 1998 roku legitymował się stażem ponad 15 lat pracy w warunkach szczególnych.

Mając powyższe na uwadze Sąd na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. uwzględnił odwołanie i przyznał ubezpieczonemu prawo do emerytury od ukończenia przez niego 60 lat.

(-) SSO Patrycja Bogacińska-Piątek